
Gąsawa, st. 6, gm. loco, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 45-35/68

Informator Archeologiczny : badania 33, 26-27

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

GASAWA, st. 6, gm. *loco*, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 45-35/68

- osada grupy brzesko-kujawskiej cyklu lendzielsko-polgarskiego z okresu neolitu
- ślady osadnictwa kultury amfor kulistych (neolit)
- ślady osadnictwa kultury łużyckiej (IV-V okres epoki brązu)
- osada produkcyjna kultury wielbarskiej z okresu wpływów rzymskich

Ratownicze badania wykopaliskowe, prowadzone od 3 sierpnia do 3 września przez mgr Annę Grossman (autorka sprawozdania). Badania finansowane ze środków GKZ oraz Państwowego Muzeum Archeologicznego O/Biskupin. Czwarty sezon badań.

Badania miały na celu określenie zasięgu osadnictwa z poszczególnych faz zasiedlenia wzniesienia. Otworzono siedem wykopów o łącznej powierzchni 331,25 m², na których ujawniono prawdopodobne pozostałości warstwy kulturowej z okresu wpływów rzymskich, 47 obiektów osadniczych o różnej chronologii i różnym przeznaczeniu oraz fragmenty rowów fundamentowych tzw. długiego domu neolitycznej grupy brzesko-kujawskiej.

Określono zwarty zasięg osadnictwa neolitycznego we wschodniej części stanowiska (wykopy I/99 i IV/99). Obecnie stok w tej partii wzniesienia jest dość łagodny, gdyż został znacznie zniwelowany w trakcie intensywnej uprawy roli, jednak pierwotnie opadał bardziej stromo w kierunku jeziora, co znacznie ograniczało możliwości użytkowania tej części wzniesienia.

Wykopy wyznaczone w południowej części stanowiska (II/99, III/99 i V/99) ujawniły prawdopodobne pozostałości warstwy kulturowej z okresu wpływów rzymskich i kilkadziesiąt obiektów osadniczych z tego okresu o różnych funkcjach, m.in. pozostałości dwóch półziemianek. W wypełniskach tych obiektów znaleziono ponad tysiąc fragmentów ceramiki, głównie tzw. naczyń kuchennych – garnków i naczyń szerokootworowych o dużych rozmiarach, grubych ściankach i niezbyt starannie opracowanych powierzchniach. Ponadto znaleziono krzemienie, pojedyncze narzędzia z kości i żelaza oraz znaczne ilości fragmentów kości zwierzęcych (odpady pokonsumpcyjne). Jeden z tych obiektów (ob. 320) prawdopodobnie różnił się konstrukcją części naziemnej od dotychczas odsłoniętych obiektów tego typu. Wskazuje na to znalezienie zaledwie trzydziestu niewielkich fragmentów polepy glinianej, podczas gdy w wypełniskach innych obiektów mieszkalnych znajdowano je w ogromnych ilościach (do kilkudziesięciu kilogramów). Pozostałe obiekty ujawnione w tej części stanowiska miały różne funkcje gospodarcze i produkcyjne, jednak większość z nich była trudna do określenia (jamy zasobowe? śmietnikowe?). Między innymi odsłonięto tu pozostałości dymarki (ob. 314). Prawdopodobnie została ona źle zbudowana, na co wskazują fragmenty glinianych cegieł z podstawy ścianki pieca dymarkowego, przepalonych niemalże na wylot. Dość dobrze zachowane zarysy innego obiektu (ob. 321) pozwoliły odtworzyć jego konstrukcję. Było to czworokątne zagłębienie, o głębokości ponad 70 cm od obecnego poziomu powierzchni ziemi, o ściankach umocnionych prawdopodobnie deskami dodatkowo okółkowanymi, co tworzyło skrzynię służącą być może do przechowywania produktów lub surowców.

W południowo-wschodniej części wzniesienia (w. VI/99), w pobliżu jeziora, odsłonięto znajdujące się obok siebie dwa obiekty mieszkalne. Jeden z nich (ob. 337) był pozostałością lekkiej konstrukcji naziemnej, prawdopodobnie szalasu o ściankach opartych o ziemię, dodatkowo wzmacnianych (obciążonych) kamieniami. W wypełnisku o niewielkiej miąższości znaleziono kilkanaście fragmentów dużego naczynia neolitycznego (kultury amfor kulistych) oraz wielościenny kamień ze śladami obróbki (rozcieracz?). W wypełnisku znajdującego się obok neolitycznego szalasu drugiego obiektu mieszkalnego, półziemianki z okresu wpływów rzymskich (ob. 336), znaleziono – podobnie jak w innych obiektach tego typu – znaczne ilości fragmentów ceramiki, jednak wśród nich znajdowało się dużo więcej fragmentów naczyń cienkościennych i bogato ornamentowanych. Ponadto ujawniono fragmenty kości zwierzęcych (pokonsumpcyjne), polepy glinianej oraz fragment

szpili brązowej, sierpa brązowego, przęślik gliniany i fragment odlupanego kamienia w kształcie płaskiej niecki ze śladami użytkowania (ścierania).

W części centralnej (w. VII/99) odsłonięto liczne dołki posłupowe będące pozostałościami większych konstrukcji naziemnych, kilka niewielkich jam o niewiadomym przeznaczeniu oraz fragmenty rowów fundamentowych dwóch bocznych ścianek tzw. długiego domu, trzeciego takiego obiektu neolitycznego na badanym stanowisku. Brak czasu oraz funduszy nie pozwolił na odsłonięcie jego pełnego zarysu, co planowane jest w następnym sezonie wykopaliskowym. Również w tej części stanowiska, nieco bardziej na zachód (w. V/99), odsłonięto jedyny w tym sezonie jednoznacznie określony obiekt osadniczy kultury łużyckiej. Była to okrągła w zarysie jama o trapezowatym przekroju poprzecznym (takie kształty miały pierwsze jamy kultury łużyckiej odkryte na szczycie wzniesienia, w trakcie nadzorów w 1995 roku). W wypełniku znaleziono kilkadziesiąt fragmentów ceramiki, krzemienie, fragmenty kości zwierzęcych oraz dwa okrągłe rozcieracze kamienne.

Badania w 1999 roku pozwoliły na dalsze rozpoznanie sytuacji osadniczej na stanowisku, jednak nie wyjaśniły wszystkich wątpliwości. Konieczne jest kontynuowanie badań w jak najbliższym czasie, gdyż intensywne prace polowe coraz bardziej zagrażają zniszczeniem jeszcze istniejących obiektów – duża ich część zachowana była tylko w partiach przydennych, zaledwie od kilku do kilkunastu centymetrów miąższości.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie i w Muzeum w Biskupinie.

Wyniki badań opublikowane zostaną w „Wiadomościach Archeologicznych”.

GŁOGÓW – Górka, st. 4, gm. *loco*, woj. dolnośląskie, AZP 68-20/115

Ratownicze badania archeologiczne na terenie budowy południowej obwodnicy Głogowa zostały przeprowadzone w 1999 roku przez firmę „AKME” Zd. Wiśniewski przy współpracy terenowej Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Głogowie. Prace badawcze z ramienia „AKME” były nadzorowane przez dr. Aleksandra Limisiewicza, natomiast kierował nimi w imieniu wymienionego wyżej muzeum mgr Zenon Hendel. Ponadto w badaniach, zarówno na etapie terenowym jak i kameralnym, wzięli również udział mgr K. Czapla, mgr A. Dobrowolski, mgr W. Pogorzelski, mgr L. Lenarczyk oraz student Katedry Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego A. Hajzler.

Giebułtów, st. 8, gm. Książ Wielki, woj. małopolskie, AZP 95-59 – patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu

Grabek, st. 11, gm. Szczerców, woj. łódzkie, AZP 77-48/56 – patrz: wczesna epoka żelaza

GRZYPÓW, st. 23, gm. Słubice, woj. mazowieckie, AZP 54-56/36

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada lub obozowisko z wczesnej epoki brązu

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone od 16 do 27 sierpnia pod kierownictwem mgr. Krzysztofa Gowina (Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi). Finansowane przez Mazowiecki WKZ – Delegatura w Płocku. Przebadano powierzchnię około 400 m².

Stanowisko położone jest na piaszczystej terasie nadzalewowej doliny Wisły. W odległości około 100 m na północny wschód od stanowiska rozpoczyna się terasa zalewowa, a około 400 m pozostałości starorzecza. Z uwagi na subpowierzchniowy charakter stanowiska piaskowego jego eksplorację prowadzono warstwami mechanicznymi z zaznaczaniem rozrzutu materiałów w ramach warstw na planach w skali 1:20. Materiał zabytkowy najliczniej występował w warstwie I. Zabytki